

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 27 mars 1930 kl. 3 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, med anledning av väckt motion angående beredande av bidrag till i utlandet varande värnpliktiga för resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 44, har hr Lithander hemställt om verkställande av utredning om vilka åtgärder, som kunna vidtagas för beredande av bidrag till i utlandet varande värnpliktiga för resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring. *Motionen.*
Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från rullföringsområdena i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Gävle och Hälsingborg samt Stockholms sjöruddföringsområde. *Yttranden.*

Befälhavaren över Stockholms stadsrullföringsområde anför, att de värnpliktiga kunna indelas i tre kategorier: a) Värnpliktiga, som utan att förvärva Konungens tillstånd att avflytta ur riket vistas utomlands. Dessa äro kyrkobokförda i Sverige och här rullförda. b) Värnpliktiga, som efter ansökan erhållit Konungens tillstånd att avflytta ur riket. De äro ej här kyrkobokförda och ej rullförda, sedan de bevisligen lämnat landet, och ha sitt hemvist utom riket. Dessa äro, så länge de vistas utom riket, befriade från inställelse till inskrivningsförrättning och från värnpliktstjänstgöring jämte mönstrings- eller adressanmälningsskyldighet. c) Andra värnpliktiga, som hava sitt hemvist utom riket. De äro ej kyrkobokförda i Sverige. De inskrivas som värnpliktiga, endast då de av eget initiativ anmäla sig, exempelvis för att bevara sitt svenska medborgarskap.

Tjänstgöringsskyldighet för värnpliktiga kategori a) inträder först, då de återinflyttat till Sverige. Resekostnadsbidrag anses därför ej påkallade.

Värnpliktiga kategori b) äro befriade från fredstjänstgöring. Bidrag erfordras alltså ej.

Värnpliktiga kategori c) ha i allmänhet ett positivt intresse av att fullgöra värnplikten. Kostnaderna böra därför principiellt åligga dem själva.

Dock anses fall kunna förekomma, då bidrag, särskilt för återresa, bör läm-

nas, men endast efter prövning i varje enskilt fall och då särskilt ömmande omständigheter föreligga.

Befälhavaren över Göteborgs stadsrullföringsområde anser, att de värnpliktiga, som en längre följd av år skola uppehålla sig utomlands eller ha sitt hemvist utom riket, böra åtnjuta samma förmåner vid resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring som andra värnpliktiga vid dylik resa till eller från kyrkobokföringsorten.

Befälhavaren över Malmö rullföringsområde avstyrker motionen utom i den mån den avser resa inom Sveriges gränser för utomlands anställda och vissa sjömän.

Befälhavaren över Norrköpings västra rullföringsområde tillstyrker, att i utlandet varande värnpliktiga, vilka där uppehålla sig med anledning av anställning, yrkesutbildning eller i studiesyfte och som därom göra framställning och därav äro i behov, måtte, för den del av resan till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring, som faller inom hemlandet och inom något av detta närmast belägna länderna, tillerkännas visst bidrag.

Befälhavaren över Gävle rullföringsområde yttrar sig icke om behovet eller önskvärldheten av i motionen ifrågasatt resekostnadsbidrag.

Befälhavaren över Hälsingborgs rullföringsområde anser, att beredande av kostnadsfri inställelse för dessa värnpliktiga vore synnerligen behjärtansvärt.

Befälhavaren över Stockholms sjörrullföringsområde anför, att ett stadgande, som berättigar värnpliktiga sjömän att erhålla gottgörelse för hemresa och utresa, skulle föranleda avsevärda kostnader för statsverket därigenom, att resorna sannolikt ofta komme att företagas från och till avlägsna orter i utlandet.

Utskottet anhöll hos de myndigheter, vars yttranden infordrades, att uppgift om möjligt även skulle lämnas om i vilken utsträckning den ifrågasatta bestämmelsen skulle kunnat komma till användning, ifall den redan funnits. För alla rullföringsområdena har det icke varit möjligt att lämna dylik uppgift. Av de upplysningar, som lämnats, framgår det emellertid, att det sammanlagt inom dessa sju rullföringsområden skulle vara ett 70-tal årligen, därav omkring 30 i Stockholms och omkring 20 i Göteborgs rullföringsområde.

Utskottet. Utskottet anser för sin del visserligen det i motionen framförda önskemålet i vissa fall behjärtansvärt, men kan å andra sidan icke finna, att sådana skäl förebragts, som kunna motivera, att staten skulle gå in för att bidraga till i utlandet varande värnpliktigas resor till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring. Utskottet stöder sig härvid främst på yttrandet från befälhavaren över Stockholms stadsrullföringsområde. Av detta framgår, att endast för en kategori värnpliktiga bidrag i vissa fall anses kunna komma i fråga, medan för övriga dylikt bidrag antingen måste anses opåkallat eller icke erforderligt. Utskottet befarar dessutom, att kostnaderna i de enskilda fallen skulle kunna uppgå till relativt sett ganska avsevärda belopp och att möjligheten att erhålla resekostnadsbidrag skulle kunna föranleda till missbruk.

Då därtill kommer att frågan redan för icke så länge sedan varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd, anser utskottet det icke befogat att nu begära utredning om detta spörsmål.

Utskottet får alltså hemställa,

att motionen II:44 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 mars 1930.

På utskottets vägnar:

G. W. KÄLLMAN.

Närvarande: herrar *Källman, Lundquist i Rotebro, Hollertz, Eklund, Werner, Lundgren, Andersson* i Malmö och *Hällgren*.
